

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. seu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. seu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu III.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie seu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 90.

— Sibiu, Sambata 8/20 Novembre. —

1880.

Recensiune asupra cartiei: Convorbiri economice de Joana Ghica.

Editiunea III. Doue volume. Bucuresti 1879.

(Urmare.)

In Capu 2 din P. V auctorulu caracterisedia personificandu misiilele speculantiloru ei usurariloru ara sufletu, lasandu'i se vorbésca, precum diseramu in Nr. preced., in jargonulu loru, pentru-cá cu atátu se fia inferati mai bine.

„Vorbisemu cu pop'a Stanu dela Piparati, se ne intalnimu la birtu la Gabranu, cá se taiemu tergulu a trei buti de spiritu ce'i trebuia pentru consumatiunea stabilimentulu ce are in satu. Estimpu a inchiriatu si carcium'a proprietariulu, a facutu apaltu vendiarea beuturiloru si'i trebue marfa mai multa. Ceasornicile la noi nu prea se potrivescu, fiacare reguledia pe alu seu dupa opiniunile sale politice si iata-me espusu se asteptu dinaintea unui tacámu parfumatu cu esbuetu de sapunu prostu si slanina ranceda. Norocu cá localulu nu e de natura a inboldi fómeea musteriiloru.

La o mescióra alaturea, doui bestrani se delectau intre tigarete si cafea, dandu din vreme in vreme câte unu paharutiu de cognacu pe gátu.

— Ti-ai adusu flacaulu din nauntru, kir Dobre, dicea celu din stang'a, o fi procopsitu nevoe mare; am auditu c'a luatu dofortatulu, o fi de vreo doue dieci de ani; l'au pusu in slujba?

— Se'lu vedi, s'a facutu unu vlajanu cátu mine de mare; 'mi-a fagaduitu nepotu Vasilake c'o se dica ministrulu se'lu faca procuroru, cá de! nu póte se'lu faca mai multu deocamdata; e camu crudu; se incépa de josu; l'am scrisu si la clubulu celu mare, unde sunt totu feciori de ómeni, numai cheltuéla e camu mare, cá-ci acolo au felu de felu de gusturi; ce se facu? se apuce si elu se intre in lume, cum dice si nepotámeu Vasilake, 'i-am luatu unu apartamentu la Grand-hôtel.

— Da de ce se nu'lu tii la dumnéta la Jupuiti, pàna'i vei gasi o tréba; cá se nu bata pe trile haimaná.

— Vai de mine, cumetre, se se prostésca copilulu la tiéra, dupa ce am cheluitu o gramada de bani cu densulu! Se siédia in Bucuresti, se se frece cu ómenii, cá de! de procopsitu, procopsitu e; dar nu e practisitu; scii: *άλλα τα πράγματα και άλλα τα γραμματα*, cum dice nenea Pana; uitate dumnéta la coconu Lascarake, la coconu Hristake, la Encusioru si la Nicusioru, gandesci cá sciu carte? si invertescu lumea pe degite; cá sunt practisiti; judetiulu la noi nu'lu duce veru Jancu si cu nepotu Jordake? a potutu vre-unu gubernu fara densii? ne tragu pe toti de nasu; ce voru ei, aia se face.

— Ia spune-mi ce face nepotát'o Unghisióra? nu l'am veduitu de nu se tine minte.

— 'I-a fostu reu de totu, a avutu norocu c'a caduitu ministeru, cá dreptu in ocna se ducea; a alergatu nevast'a lui serac'a, vai de ea, mai cu rugatiuni pe la boieri, mai cu acathiste pe la bisericí, a datu Dumnediéu cá tocmai candu ilu arestuise a caduitu si ministerulu; apoi are si nisce prietini totu unu si unu; au saritu cu totii cá nisce smei si l'au scosu din belea; mancuse nisce bani de ai visteriei.

— Imi pare bine, saraculu, cá a scapatu, omu cu familie grea, o gramada de copii, dar biat'a nevasta, bunatate de femee! Da de ce se fi caduitu ministerulu, frate?

— Ce, nu scii? vrea se dea pe Voda josu. Bine cá 'i a prinsu de veste, cá ne duceamu pe copca.

— Si nu 'i a facutu nimenea nimica?

— Ce se 'i faca, cá nu l'a potutu prinde, daca pune man'a pe densulu, apoi atáta ii era.

— Cum nu l'a potutu prinde? l'am intalnit si eri pe podu. O ilu scie si gubernu, cá am unu finu, pe Terinte lacatusiu, cela scii, care deschisese

pravalie lánge casele dumitale dela Popa-Rusu, s'a bagatu la Politie, d'astia cum le dice? ómeni de ordine, câte a carbóva pe di, tréb'a lui e se'lu urmarésca si se duca raportu: unde merge, ce dice, ce gandesc. Ce pate bietulu crestinu, cá umbla multu vai de omu! pune'ti in gandu, cá intr'o di dupa ce s'a plimbatu tóta diu'a mai pe in tergu mai pe la oboru, pe la nisce fabrici tocma lánge barier'a Herestreului, s'a dusu de a mancatu la gradina la Guichard, apoi sér'a se te tii Terinte; dela capu podulu Mogosió la sfantu Visarionu, de acolo pe in Batiste a resboit'o tocma in Tabaci; candu a ajunsu in piétia la Radu-Voda, bietu finu Terinte a caduitu pe o lavitia; intr'o clipa l'a si perdutu din ochi, apoi umbla tóta nóptea se'lu gasésca; tocma despre diua le a diaritu esindu dintr'o casa in dosulu biserici nemtiesci, unde se aduna ei nóptea de vorbescu. Umbla iute, nevoie mare.

— O fi avendu bot-forti.

— Asia nu! ia cisme de astea cá ale nóstre, ghetre.

— Si a fostu in Tabaci? audi diavolu! si finu'to n'a pusu man'a pe densulu? Candu dicu eu cá avemu unu gubernu de mamaliga! apoi mai dovéda de cátu asta? se mérga in Tabaci! Ce se le faci, daca nu voru se'lu dea de golu proclétii aia de copii cu care se intielesese se faca revolutiune! Trebue se scii cá in tóte e amestecatu. N'a bagatu o bomba cátu capulu de mare in luleaua lui coconu Jancu Manu, de nici pàna acuma nu se scie cum s'a facutu asia caraghioslicu. Dar in complotulu lui Bontila nu era amestecatu, si cine 'i a potutu da de capeteiu? S'a pusu atunci veru Jordake cu capulu si nu 'i a potutu veni de hacu! Si credi cá nu era pe délu mitropoliei candu cu omorulu lui Catargiu? l'a sculatu procurorulu nóptea din somnu; s'a inchisu amendou in casa; ce 'i a disu, ce 'i a facutu, cá 'i a datu drumulu. Uite, nu se face nimicu fara scirea lui: pe Englitera o are in busunaru, Sultanulu nu ese din vorb'a lui se'lu pici cu céra, pe Russi'a valvartej o aduce; pe Franci'a, pe Itali'a si pe Austri'a ia asia le jóca; candu cu Beust candu cu Andrassy; atáta norocu cá Bismark nu'lu are la nazaru, mai alesu de candu a cunoscutu care sunt ómenii cei buni care isi iubescu tiér'a si sunt devotati tronulu. De vrea elu, gandesci cá nu opria resboiulu de anu, candu s'a prapaditu o gramada de lume; are se dea séma grea dinaintea lui Dumnediéu! atáta sange versatu si atáta bani cheluiti.

— O fi nene Dobre si cum dici dumnéta, dar apoi si gubernulu prea s'a facutu de totu. Ba cá ala asia, ba cá alaltulu altmintirea, parc'am fi in vremea incuisitii; scii dumnéta cá banuelile astea póte se bage in capulu ómeniloru lucruri care nici nu le trecea prin minte. O multime de spioni cu urechi'a la usile si la ferestrele caselor si birturiloru, ascultandu si pandindu diua si nóptea se apuce vreo vorba sau se ghicésca unu semnu; inventandu comploturi, spuindu minciuni si urdindu intrigi, cá se ia carbóv'a; denunciandu cá o crima ori ce sentimentu de demnitate si de independintia, declarandu-te revolutionaru, anarchistu, petrolistu, indata ce nu esti ciocoiu unui ministru sau unui favoritu alu dilei, care iau asupra-le monopolulu patriotismulu, alu ordinei si alu stabilitatii, si mai alesu alu dynastismulu; ceea ce nu opresce cá ómenii cei buni, credinciosi si devotati de astadi se fia tratati mane la rondulu loru de resturnatori, de socialisti si de inamici ai tronulu si vice versa. Si in vertejulu acestoru intrigi nemernice, scárbose si nerusinate care corumpu sufletulu, degrada si inabusiascu cugetarea, lasa cursu liberu venalitatii impiegatiloru, care merge lantiu mana in mana cu coruptiunea gubernamentalá, sporesce din ce in ce mai multu o burocratie numerosá, apesátore si hrapitóre, care traiesce pe spinarea poporatiunei muncitóre, precum traiesce o armata de invasiune

intr'o tiéra cucerita; face cá o lume intréga, arendasi, negustori, meseriasi, napustescu comerciulu si industri'a, le lasa pe man'a nemtiloru si a evreiloru si ei alérge cu limb'a scósa dupa posturi. Prin sate nu mai vedi decátu perceptori si vatasiei, care mai iau câte doua-dieci la suta, peste ceea ce este scrisu in lege si in roluri. In armata nu se mai cauta apertori ai patrii contra strainulu, ci ómeni devotati, instrumente ale ministrulu; credintiosulu de astadi este mane banuitu; nu se cere dela oficeru altu meritu, decátu se fia unu instrumentu de opresiune in contra poporulu, cá se'lu póta tinea cu ori ce pretiu in tacere si in nemiscarea mortii, daca ar indrasni se strige: „destulu cu opresiunea, „cu immoralitatea, cu prevaricatiunea, cu calomni'a, „cu intriga si cu minciun'a!“ sau daca ar voi se céra se beneficiéde de bunurile si de garantiile constitutiunii ce i s'a juratu. Ce se'ti spui, Nene Dobre, mie imi pare cá unu gubernu lucrandu cum lucrédia gubernulu nostru, isi perde timpulu; cá-ci nimicu nu póte omulu, fia cátu de mare, in contra ideiloru celoru adeverate, in contra legiloru superióre cari conducu destinele omenesci. Nu e bine cá gubernulu se se incréda numai pe poterea armata si se caute se ridice unu edificiu socialu intemeiatu pe intriga si pe minciuna. Totu muta pe oficeri de colo pàna colo; totu ia comendile dela unii si le da la altii; par' cá in dilele nóstre militarulu mai póte se nu aiba idei si convictiuni; mai póte fi despartitu de natiune; par' cá mai póte fi ceea ce era mercenarulu Arnaud si Switzer. Daca le spui adeverulu se supera. Poterniciloru nu le place se le arate cineva urmarile ce potu se aiba faptele loru, candu nu sunt basate pe dreptate si pe ratiune; si candu vorbele esu adeverate, reulu ce le vine ilu atribue acelor care 'i a prevenitu, éra nici odata legiloru ordinulu moralu, pe care nu au voit se'lu tie in séma.

(Va urmá.)

Transilvani'a.

— Sibiu. (Economia si comerciulu cu vite, pretiurile victualieloru de carne.) Se nu trecemu prea departe inapoi preste anulu 1848, pe candu boii cei mai frumosi se vindeau parec'i'a cu 400 fl. valuta de Vien'a = 160 fl. m. conv., éra caii de remonta unulu câte 115 fl. m. c. pe alesu. Sub sistem'a absolutistica (1850—1861) se scumpisera tóte obiectele asia, in cátu lumea credea cá mai susu nu potu mergea. Ei, dara nu scimu cum se intemplá, cá ómenii pe atunci castigau bani multi si nu le pasá de pretiuri mari; din contra economii se bucurau, cá productele loru aveau pretiuri fórté bune. Vite erau fórté multe in tiéra, pe candu acuma, chiaru dupa marturisirea unanimá a publicistiloru magiari aristocrati, mai virtosu de 10 ani incóce numerulu viteloru descresce neincetatu. Adeveratele cause sunt cunoscute; se pare inse cá cei dela potere suferé de ide'a fixa, cá concurenti'a cu vitele care se impórta din alte tieri, descargédia pe locuitori dela economi'a de vite si apasa pretiurile. Apoi cá si in Romani'a s'a inpuçinat preste mesura numerulu viteloru, nu numai spre cea mai mare dauna, ci — se o spunemu verde, si spre rusinea terei.

Gubernulu ungurescu opresce inportulu de vite sub cuventu de cium'a viteloru. Fórté bine face din acésta cauza. Amu ajunsu inse, cá opritul se fia absolutu, neconditionatu, sub orice inpregiurari. Caus'a nu póte fi si nici nu este alta, de cátu economi'a politica, pentru-cá locuitorii terei se'si póta vinde vitele cátu mai scumpu, daca le au. De aici vine urcarea enorma a pretiuriloru de carne in acésta tiéra muntósa, facuta dela natura pentru economia de vite. Dara nu sunt oprite numai vitele cornute; nici chiaru oi, turme de ale locuitoriloru ardeleni, tinute dincolo, nu mai potu intrá incóce, seu nici-decum, seu numai pe lánge.

o multime de formalitati séu mai bine chicane. Scopulu este si aci invederatu pentru-cá valórea locurilor de pascutu se créscá cátu se póte mai susu. La inportulu de rimatori din Romani'a si Serbi'a se facu asemenea dificultati cá niciodata inainte. Se pricepe si acésta mesura si tóte celelalte. Se lucra dupa unu planu concentricu. Despre o parte se tréca de s'ar potea, teritoriulu intregu alu tiei numai in proprietatea cátoruva mii de familii, de alt'a pretiurile producteloru se se urce neincetatu, pentru-cá pe acestu canalu toti banii se se scurga in manile proprietariloru. Este totu imitatiune engleséca. Astadi platimu kilogr. carne de vita cu 46—50 cr., de porcu 46—50 cr., de óie 24—28 cr. (dupa piatie), grasimea de porcu 50 kil. 36—40 florini v. a.; nu voru trece 5 ani si mergéndu lucrurile totu asia, victualii de carne voru inaintá cu alte 25% in pretiu.

Dara me rogu, ce castiga proprietarii cu acésta? Castiga atata, cá tóte celelalte obiecte fara care nu potu fi ei nici-o di, se urca neincetatu in pretiu, pentru-cá incepéndu dela dilerulu saracu pana la fabricantulu bogatu, toti voru se traiéscá cu orice pretiu, si cei mai puçini au placerea de a se spendiurá séu innecá numai din respectu cátra egoismulu aristocratiei vechi si a celei noue, recutate dintre fiii lui Israilu. Se invertu intr'unu cercu ametitoriu. Asia este egoismulu.

Candu vei cautá de aprópe, tóta cért'a cea mare diplomatica, ce mai curge intre Serbi'a si Ungari'a, insoçita de amerintiari trufasie, se reduce la comerciulu cu porci, in care serbii facu mare concurentia ungureniloru. Nu atátu economii, cátu mai virtosu speculantii cu porci facu acestu spectacolu. Serbii si romanii, carii ducú porci la B.-Pest'a, sunt supusi la multime de chicane. Comerciulu acesta întórce milióne.

Urmarea va fi, cá comerciulu cu vite din Romani'a, Serbi'a, Bulgari'a isi va luá calea pe mare, prin porturile Tulcea, Constanti'a, Mangali'a, Varn'a, spre a se vinde in alte piatie europene, pe bani de aur, nu de sdrantie. Capital'a imperiului otomanu a fostu dedata din secolu a considerá pe Romani'a cá pe gránariulu si magazinulu seu de victualii. Cantitati immense de gránatie, oi cu sutele de mii, corabii incarcate cu untu, miere, pstrama (carne de vita, muschi uscati), unsóre de vita (cervisiu), seu, piei s. a., s'au transportatu totudeauna din Romani'a la Constantinopole. Daca se va face unu singuru podu statatoriu preste Dunare, ceea ce trebuie se se intemple, atunci Romani'a nu va mai avea nici-o trebuintia de piatile capitalelor austro-unguresci pentru productele sale; éra manufactura si fabricate, a caroru trebuintia o simte poporatiunea ei, ii vinu si pana acum in prea mare abundantia, mai bune, mai frumóse si mai efitine de cátu mai tóte cele austro-unguresci. La acésta catastrofa national-economica trebuie se ne preparamu si noi ardelenii fórté de timpuriu, séu mai bine, ar fi trebuitu se fimu preparati de multu, mai virtosu prin o reforma radicala in prasirea si ingrijirea de vite; cá-ci de ex. cu oile tiurcane cu lana grósa si pline de calbédia, cu cai mártioge, cu bouleni cá nisce tiapi, flamendi si balesosi, tinuti in grasduri scunde, strimte si inputite, nu se face nici o concurentia economica, éra cu rimatorii de soiu numai cátu burzucii, dauna de bucatele predate pe ei.

— Clusiu. (Urmari imediate si altele asteptate dupa versarea de sange din 13 Novembre.) Este tocma o septemana, de candu redactorulu Nicolae Bartha fu macelatu de cátra oficiarii imperatesci Dienstl si Rüstow. N. Bartha, omu nascutu din familia de proprietari nobili de Ardealu, e cunoscutu cá magiaru fanaticu, colcaitoriu de ura neimpacata contra totu ce este austriacu, nemtiescu, si mai alesu contra armatei imperiale. De l'ar fi cautatu cineva inadinsu in tóta tier'a, cá se'i dea rol'a in totu casulu fórté periculósa, de a provocá si a insultá pe corpulu oficiariloru imperatesci, mai aptu abia ar fi aflatu pe altulu, afara dóra de amiculu seu Gabr. Ugron. Nimicu nu caracterisédia mai bine órb'a cutediare si totuodata ur'a acestei clase de ómeni, decátu atentatulu loru din Septembrie 1877 candu plecasera se dea focu orasieloru din Moldov'a si se strice calea ferata, cá se nu mai póta veni trupe muscalesci.

Revolt'a de acuma sémena fórté cu cea din a. 1834 provocata totu la Clusiu prin studenti si advocati tineri, pusi inadinsu de cátra cátiva magnati, cá se insulte militi'a si se provóce bataia. Acea revolta fu innecata in puçinu sange de cátra batalióne romanesci, comandate cá se traga in carne.

Cea de acuma nu se póte dice cá este innecata. Alti ómeni si alte timpuri. Cea de inainte cu 46 de ani isi avuse urmarile sale; cea de astadi? cine va trai, va vedea.

Noi Romanii aru trebui se ne interessamu fórté de aprópe a sci, daca Bartha incepuse provocarea in cointelegere cu ómenii partidei sale, sau cá lucruse numai de capulu seu. Presupunédu cá comisiunea mixta, care a inceputu indata investigarile, va scóte adevéru la cale, noi vomu apucá in mána firulu pe care ni'lu dá press'a mai moderata magiara. Din aceea aflamu intre altele, frappant'a inpregiurare, cá cért'a dintre locotenele Rüstow si unu voluntariu magiaru nu s'a intemplatu acuma, ci inainte tocma cu unu anu, si cá acelu voluntariu avuse portari fórté provocatórie cátra oficiari; asia perdiéndu'si Rüstow patienti'a, va fi disu si elu ungurului „magyar kutya“ = cane ungrescu, precum ungurii dicu germaniloru la tóte ocaziunile „hunczfut a német“, adeca ném-tiulu e cane (sau porcu de cane) si alte insulte de acestea, cá totu atâtea probe de iubire fratiéscá. Apoi secatur'a dintre oficiariu si voluntariu fusese de natura privata, ea nu se intemplase la vreunu locu publicu; prin urmare Bartha nu avea se o publice, afara numai daca avuse de scopu a irita pe ungurime asupra oficiariloru.

Cá Bartha si cei de partid'a lui au trebuitu se aiba unu scopu cu acea provocare, se cunósce si din alta inpregiurare, cá adeca Nr. 263 din „Kelet“, in care se coprinde revelatiuni de acestea, fu arsu pe piati'a cea mare de cátra multimea infuriata. Asia este toleranti'a loru, nu le place adevéru.

Pana la ce gradu voru fi oficiarii cei doi de vina, acésta se póte decide numai cu legile militare in mána, de cátra judecatorii loru. Atata recunoscú si unii unguiri mai moderati, cá oficiariulu Rüstow ar fi venit in periculu de a'si perde rangulu, daca nu si-ar fi cerutu satisfactiune cu sabi'a, si apoi afla, cá Bartha ofensase fórté greu pe cei doi oficiari secundanti prin aceea, cá in locu se le dea scaunu si unu respunsu demnu de unu cavaleru, elu din contra, chiamandu pe servitoriulu seu, prin acesta le-a deschisu usi'a si 'ia datu afara in modu brutale, fara cá aceia se'lu fia vetamatu cu nimicu. Candu vei cautá bine, acea fapta e de natura cá se irrite pe unu corpú intregu de oficiari, din cauza cá in acelu casu nu se póte dice, cá secundantii aru fi intratu la elu cu forti'a si cá ei insii l'aru fi provocatu in persóna, la bataia, ci densii a intratu la Bartha numai cá martori delegati si cá secundanti, conformu praxei observate in tóta Europ'a la duelle. Unii se si mira de moderatiunea acelor doi oficiari. Este cu totul altu ceva, candu dicu cei ce cunoscú pe Bartha mai de aprópe, cá Rüstow n'ar fi trebuitu se considere din capulu locului publicatiunea esita in „Ellenzék“. Unu Bartha nu póte se vetame cu nici o insulta pe nici-unu oficiariu, elu nu are caracteru de cavaleru, nu merita nici provocare nici acceptarea provocarei.

Combinandu casulu dela Agri'a cu locot. colonelu Seemann in cért'a pentru stiindardulu ungrescu si inca alte câteva trase cá de peru, cu acesta din Clusiu, apoi tóte simptomele arata, cá unguiri cauta cért'a cu felinariulu si cá se lucra mereu la spargerea dualismului si pentru simpl'a uniune personala, séu dóra si mai puçinu.

Dupa acestea trecemu la actiunea garnisónei militare de sambata si dumineca; premitemu inse, cá in Clusiu garnisón'a e amestecata, din romani si secui.

Indata dupace oficiarii taiara pe Bartha, comand'a garnisónei aflandu-o a si pusu in miscare cu celeritate nespusa, in câteva minute ostasii ocupara locuinti'a macelatului, inchisera strad'a aceea si pe cea vecina. Védiendu cá poporulu alérga cu miile, se comandá implantarea baionetei; adaoge inse „Kelet“ (263), cá comandantii ne avédu incredere in soldatii de nationalitate magiara, cá nu cumva se se revólte si ei, sambata pe la 3 óre d. a. comandara o compania intréga de romani (din regimentu romanescu-oláh regiment), care venindu in doue colóne cu baionet'a implantata, inchisera strad'a din ambele parti.*) Multimea se apropia pe la capetele stradei sbierandu si larmuindu.

Pe la 4 óre mai veniva doue companii, acum inse cu baionet'a la pieptu, dandu asaltu asupra poporului, care scapá in cátrau apucá, éra intr'a-

*) Ce mai mirare! De 400 de ani totu asia a fostu: romanii au fostu masacrati prin secui, secuii prin romani. In Clusiu stá regim. 62 maioritatea secui si regim. Nr. 51 romani. Dienstl si Rüstow erau la regim. romanescu de reserva.

ceea o alta compania luá pe cei doi oficiari Dienstl si Rüstow in mijlocu si'i conduse p'aci incolo, numai asia scapara ei cu viétia. In aceeași óra siese companii erau postate de inaintea casarmei, standu gat'a de asaltu.

De aci incolo adunarile municipale si altele de glóte dela 5—6 mii, adrese, proteste, telegrame, injuraturile cele mai spurcate asupra armatei, decisiune unanima, cá nimeni se nu mai cutedie a salutá pe vre-unu oficiariu imperatescu, nici a siedea la aceeași mésa cu ei in locale publice, sub pedépsa de infamia si tradare. Tóte acestea si alte demonstratiuni au duratu pana luni; intr'aceea nóptea sparsera si ferestrele generalului Demel; isi batura jocu si de generalulu magiaru Némethy din aceea garnisóna. Din toti, deputatulu Gabr. Ugron isi face de capu: elu atátu in cuventarea sa tinuta la poporu, cátu si dupa aceea dicea, cá acum nefiindu preparati, se nu provóce versare de sange, dara se se prepare cu totii.

In fortaréti'a dela Clusiu casca gurile 12 tunuri Uchatius cátra cetate.

Dupa „Visum repertum“ alu mediciloru, Bartha are in capu 4 taiaturi de cáte 10—12 centim. in lungime, mai tóte pana in osu; pe braçulu dreptu o intiepatura afunda si o taiatura; palm'a la aceeași mana taiata in curmedisiu si se crede cá 4 degete i se voru amputá, cá abia se mai tinu de olalta; la braçulu stángu mai multe taieturi, éra la propri'a mana degetulu micu curmatu, arteri'a cotului (arteri'a ulnaris) taiata; pe façia are numai o taiatura. Spunu cá aspectulu lui in acea stare este fiorosu.

Comisiunea mixta are de presedente pe prefectulu comite Colomanu Eszterházi, membrii civili pe Paulu Biro presedente si Romanescu asesoru la acelu tribunalu, éra din partea militara unu maioru si 2 capitani auditori.

Deputatiunea ce duce adress'a la monarchu e de 3 membrii, condusa de prefectu. Prea bine; dara cursulu regulatu alu justitiei nu se va inpedecá nici incurcá prin deputatiuni si proteste.

— Aradu. (Unu oficiariu batutu de mórte.) Carolu Schubert, primu locotenele in pens. mergéndu acasa dumineca in 14 Nov. pe la 10 óre sér'a fu trantitu la pamentu de cátra individi necunoscuti si batutu pana a remasu mai mortu. Nefericitulu oficiariu a strigatu dupa ajutoriu pana candu a mai potutu, dara pre candu au alergatu ómeni din acea strada, hotiomanii au disparutu. Diarielu voru a scie, cá Schubert fu tiranitu curatu din resbunare.

Ungari'a.

— Budapest'a. Delegatiunile se inchisera cu destula solemnitate si cu discursuri, dupace s'au votatu budgetulu mai intregu asia, precum l'au cerutu ministrii.

Diet'a ungresca s'au apucatu de discussiunea budgetului; dara cu cátu intra mai afundu in desbaterea lui, cu atátu ese la lumina, cá deficitulu va fi multu mai mare de cátu ilu prevediuse ministrulu c. Szapáry. Intr'aceea dn. ministru esi cu proiecte de lege, spre a introduce taxe (accise, inoposite indirecte) pe cafea, zacharu si bere etc. Nici café'o nici zacharulu nu se mai potu considerá cá obiecte de luxu, precum au fostu considerate inainte cu 80—100 de ani, ci cá victualii de prim'a necesitate. Se vedemu ce se va alege din acelea proiecte in decursulu desbateriloru. A mai esitu ministrulu si in an. tr. cu de acelea, au fostu inse respinse.

Renumitulu br. Sennyey fu de parere, cá fara unu nou inprumutu onerosu nici asta-data nu este nici o scapare.

In siedinti'a din 15 Nov. se desbatu cu mare sgomotu caus'a lui Bartha.

Dela Agramu scirile mai noue sunt érași fórté funeste. In nóptea din 16 Nov. fu de nou cutremuru de vreo 6 ori, din care doue fórté tari, ruinatórie de edificie. Fric'a si desperatiunea este generala.

Romani'a.

— Bucuresci. Societatea national-economica Concordi'a improvisá dela Septembrie incóce o espositiune modesta, curatu romanésca, in capitala. Solemnitatea deschiderei dupa „Monitoriulu oficiale“ ne va interessá si pe noi, cari preparamu o espositiune totu romanésca pentru Augustu a. viit..

„Sambata, in 13/1 Novembre a. c. M. Sa R.

